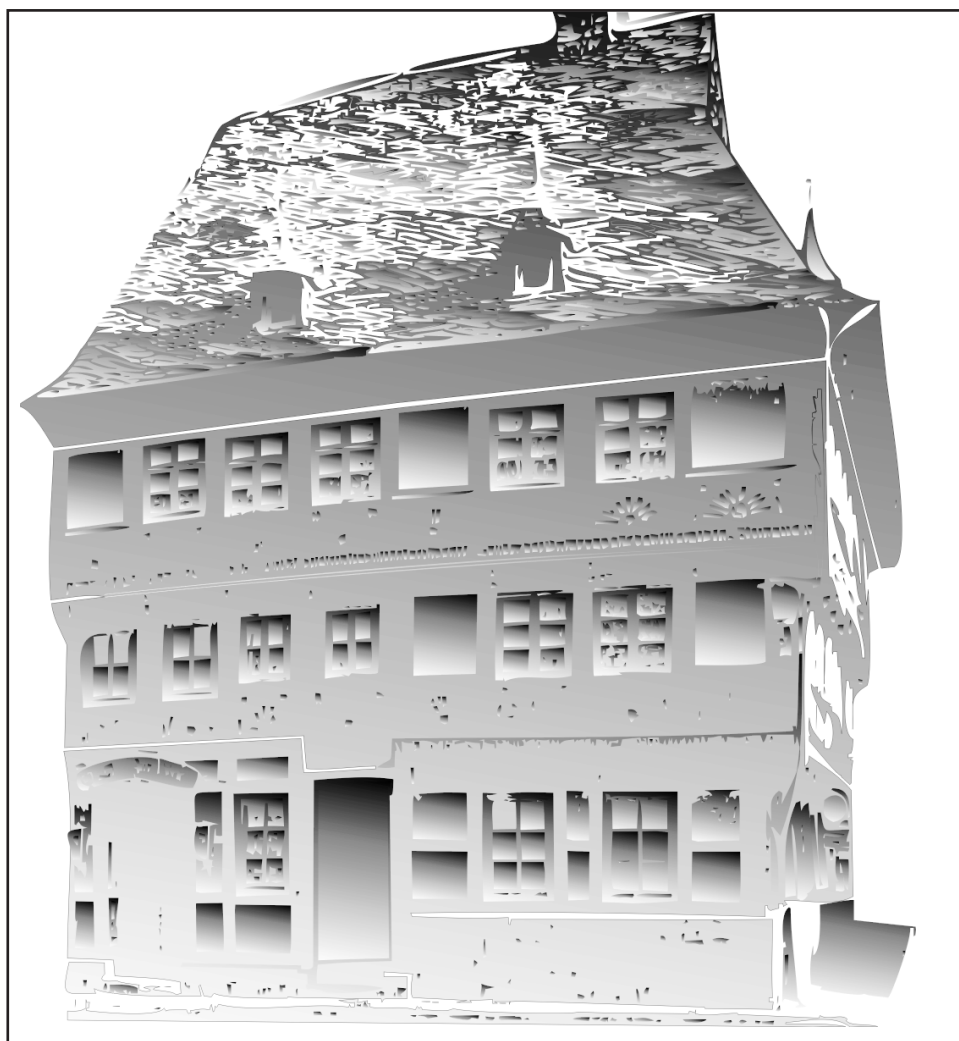

Světové dědictví UNESCO GOSLAR

Lumír Pecold, Vladimír Tkáč

Internet Geographic Magazine
www.ingema.net

© Ppress – veškeré texty, fotografie, obrázky, mapy a pod. jsou chráněny autorskými právy jednotlivých autorů a vydavatelství Ppress. Je výslovně zakázáno jejich jakékoli šíření, publikování či dokonce prodej za úplaty.

Německo

GOSLAR

NIEDERSACHSEN
DOLNÍ SASKO

11

D

Dvě blízké lokality – historické centrum města Goslar a zařízení dolů v Rammelsbergu byly zapsány do seznamu UNESCO roku 1992.

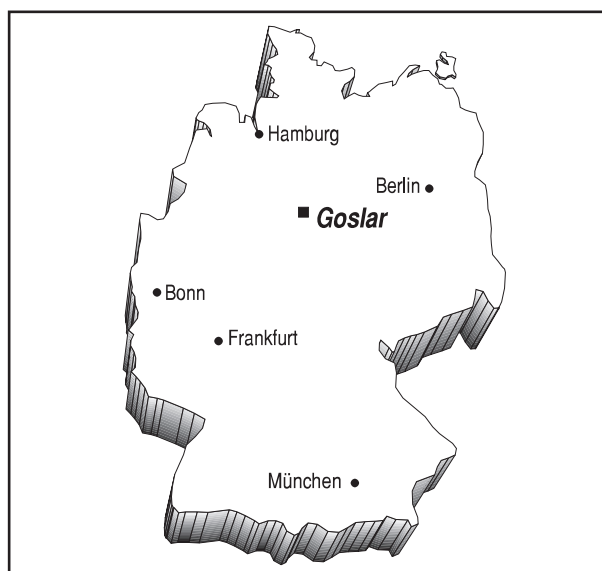
Starobylé město Goslar bylo letním sídlem císaře při jeho pobytu v Harzu. Jako takové se stalo jevištěm mnoha významných historických událostí.

Doly Rammelsberg, nacházející se v blízkosti Goslaru, jsou jediné šachty světa, které nepřetržitě provozovaly těžbu více než tisíc let.

Goslar byl založen v roce 922. Roku 968 došlo v okolí k nálezům rud, byla zřízena císařská pevnost a roku 1131 je Goslar připomínán již jako město. V roce 1009 se zde konalo první říšské shromáždění, v 11. a 12. století se město stalo oblíbeným místem návštěv císařů. Později se Goslar stal svobodným říšským městem. Měšťané rozvinuli těžbu barevných kovů zvláště v období okolo roku 1500.

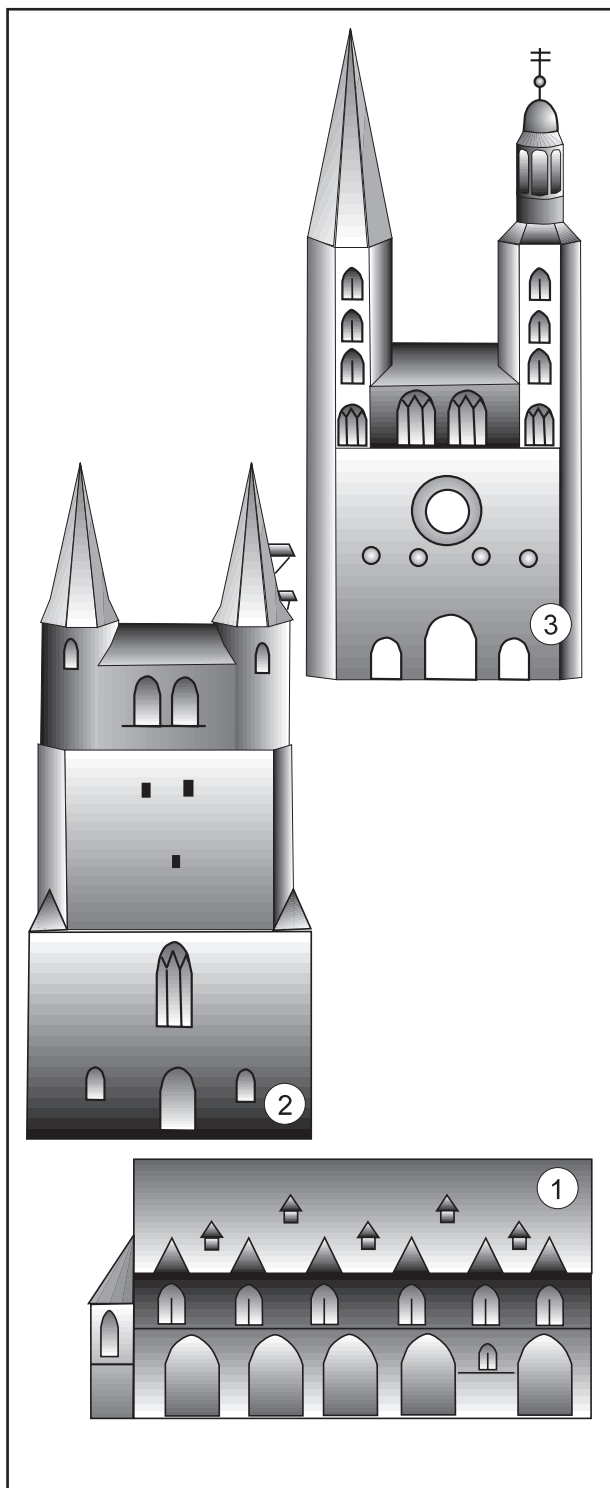
Ruda se v Goslaru dobývala již ve 3. století. Rozsáhlá ložiska, odkud bylo vytěženo přes 30 milionů tun stříbrné, měděné, olovené a zinkové rudy, určovala dějiny a rozvoj města. Doly byly uzavřeny až roku 1988.

Goslar leží při úpatí pohoří Harz, přibližně v centru severní poloviny Německa. Nachází se nedaleko Hildesheimu, další lokality proslavené památkami UNESCO.

Historický střed města má téměř kruhový půdorys. V centru je rozloženo náměstí Markt s renesanční kašnou a pozdně gotickou radnicí. Na jeho jižní straně stojí pozdně gotický dům Kaiserworth, zdobený sochami osmi císařů. Na radnici navazuje pozoruhodný románský kostel sv. Kosmy a Damiána z 12. století, zvaný také Marktkirche. O něco jižněji pak leží raně gotický areál bývalého špitálu: Großes Heiliges Kreuz.

D11/1

1. Radnice.
2. Kostel sv. Jakuba (Jakobikirche).
3. Kostel sv. Kosmy a Damiána (Marktkirche).

Pozornost zasluhují také tři vzácné svatyně. Při jihozápadním okraji města, na Frankenbergském náměstí, stojí románský kostel Petra a Pavla z 12. století, na severozápadě města pak již v roce 1073 založený a později goticky přestavěný kostel svatého Jakuba (Jakobikirche). Nedaleko od něj se rozkládá románský klášter Neuwerk s kostelem, který pochází také z 12. století. Proti klášteru stojí Pavlova věž z roku 1508 (Paulusturm, nebo také Achtermann).

Na východě se z městského opevnění zachovala Široká brána (Breites Tor) z roku 1443, na jihu válcová hradební věž Zwinger z roku 1517. V císařské zahradě tvořící jižní hranici města stávala císařská falce a dóm. Dochoval se největší románský palác v Německu, Císařský dům (Kaiserhaus), před palácem jsou sochy císařů.

Z bývalého církevního areálu falce se jako jediná zachovala kaple dómu.

V centru města je zpřístupněna řada muzeí: Muzeum loutek, Muzeum cínových figurek, Muzeum moderního umění a jiná. Jižně od centra je v parkovém prostoru přístupný již zmíněný Císařský dům a kaple, ještě jižněji v areálu dolů Hornické muzeum.

Sady a náměstí zdobí skulptury – díla významných sochařů. U kostela je to například sousoší dvojice od Botera, na jihu u císařské falce moderní dílo – abstraktní válečník od Henryho Moora.

KAISERPFALZ CÍSAŘSKÁ FALC

Císařská falc byla vybudována v letech 1039–1056 Jindřichem III. (Heinrich III.). V šedesátých letech minulého století zde zůstaly pouze ruiny. Koncem 19. století byl palác restaurován a stal se národní památkou.

V současnosti je zdejší Císařský dům (Kaiserhaus) největším zachovaným románským palácem v Německu. Součástí areálu byl dóm vysvěcený roku 1050, který však byl v roce 1819 demolován. Zachovala se kaple z let okolo 1150, která byla jeho pozdější severní předsíní.

Exteriér: Rozsáhlý objekt Císařského domu zůstal zachován v románském slohu.

Podlouhlá poschodová hlavní budova je od jihu spojena krytou románskou chodbou s dvoupatrovou kaplí sv. Ulricha, která patří k mistrovským dílům románského stylu.

Před palácem stojí jezdecké sochy císařů Fridricha I. Barbarossy (vládl 1152–1190) a Viléma Velikého (vládl 1871–1888). Za nimi následují dvě otevřená schodiště k palácové bráně.

Domvorhalle: kaple bývalého dómu stojí východně od paláce. Čelní stěna nad románským vchodem je zdobena reliéfy svatých.

Interiér: Centrum objektu bývalé falce tvoří Císařský sál (Kaisersaal), který zaujímá horní patro a patří k největším svého druhu. Historické malby na jeho stěnách zachycují epizody z německých dějin.

Malby profesora Hermanna Wislicena vyjadřují vztah nově vytvořené monarchie k minulé Svaté říši římské.

Od jihu napojená kaple sv. Ulricha má v přízemí umístěn řecký kříž, model města

a dómu, v horním poschodí se nachází sarkofág zakladatele Jindřicha III. (Heinrich III.). V něm je pochováno jeho srdce.

Jindřich III. totiž velmi miloval Goslar. Ve své poslední vůli si přál, aby jeho tělo bylo pohřbeno ve Speyeru, ale aby jeho srdce zůstalo v Goslaru.

V kapli Domvorhalle, která byla předšlím dómu, stojí zachováno mistrovské dílo – původní císařská stolice pocházející z 11. století.

Jindřich III. (Heinrich III.) – narodil se 28. 10. 1017 jako syn Konráda Sálského a Gisely Švábské. Vládl v letech 1039–1056 a od roku 1046 byl císařem.

Heslo mladého panovníka, s nímž nastoupil po otcově smrti na trůn, znělo: »Spravedlnost, mír, zbožnost a boží láska.«

V souladu se svým přesvědčením se ho taky snažil naplňovat. Z vlastní svatby dal vyhnat například hudebníky, artistry a žongléře rušící svým vystupováním podle jeho mínění duchovní rozměr té chvíle. Vzápětí ale neváhal chopit se meče a s jeho pomocí hájit zájmy říše.

Hned na počátku své vlády zlikvidoval pohanské povstání v Uhrách, porazil českého knížete Břetislava I. a posléze s velkým vojskem vstoupil do Itálie, sesadil papeže Silvestra III. a přikázal na jeho místo zvolit bamberského biskupa Suidgera. Ten se pak stal papežem Klementem II.

a o vánocích roku 1046 korunoval Jindřicha III. na římského císaře.

Jindřich III. přečkal i spiknutí vévodů, jehož cílem bylo zavraždit ho, a zemřel přirozenou smrtí po krátké nemoci během jednání s papežem Viktorem II. Pověst říká, že zemřel dokonce přímo v jeho náručí.

Pochován byl ve Špýru, pouze jeho srdce bylo uloženo v Goslaru.

**RATHAUS
RADNICE
Huldigungssaal
Holdovací sál**

Radnice byla postavena během výstavby města, jejíž těžiště spočívalo v 15. a 16. století. Jde o pozdně gotickou jednopatrovou stavbu s otevřenou přízemní halou a bílou omítkou. Před budovou radnice stojí kašna.

V radnici je zpřístupněn mimořádně pozoruhodný Holdovací sál, který byl sídlem zdejších radních. Je současně pokladnicí i galerií. Stěny i strop jsou pokryty obrazy pocházejícími z počátku 16. století.

Dvacet deskových obrazů na stropě a dvacet osm na zdech a na dveřních křídlech zobrazuje motivy z biblických dějin (zvěstování a narození Ježíše Krista), ale i další bájně motivy a panovníky.

Jedinečnými památkami jsou Goslarský evangelista z období okolo roku 1230, ilustrovaný v byzantském stylu, stejně jako zlatnické práce z 15. století.

**ZINNFIGURENMUSEUM
MUZEUM CÍNOVÝCH FIGUREK**

Poschodová budova bývalé poštovní stanice z roku 1644 s malebným vnitřním dvorem je zcela zaplněna cínovými figurkami.

Na dvou podlažích se nachází více než sto diorámát zobrazujících historické události. Více než tisíc cínových figurek naplňuje scény z německých dějin. Chronologicky postupují od dob neandertálského člověka, přes dobu Mojžíšovu až k dobám výstavby měst, vzniku pivovarnictví, hornictví a dalších lidských činností.

**MÖNCHEHAUS,
MUSEUM FÜR MODERNE KUNST
MUZEUM MODERNÍHO UMĚNÍ**

Muzeum má za cíl prezentovat spojnici mezi uměním minulosti a současnosti. Jeho sídlem je starý hrázděný dům se vzhledem zachovalým v podobě, jakou měl před 450 lety.

K objektu je připojena idylická zahrada s moderními skulpturami. Vytváří kontrast k expozicím v interiérech. Je v ní možno vidět svět prostřednictvím uměleckých děl, zrcadlících jeho tvary v moderním umění.

Ve všech prostorách objektu jsou vystavena umělecká díla – obrazy a plastiky světoznámých umělců.

Apoštolský pokoj prezentuje renesanční obrazy na modrém podkladu a mezi dřevěným obložením. V dalším sále je umístěna výstava různorodých uměleckých technik. Adolf Luther předvádí své »Hrátky se světlem« a stálá výstava Renaty Goebelové představuje lidské skulptury.

Pozoruhodné podzemní prostory poskytují místo pro další zajímavé instalace uměleckých děl.

**GROSSES HEILIGES KREUZ
BÝVALÝ ŠPITÁL SV. KŘÍŽE
VĚTŠÍHO
Informační centrum**

Špitál byl založen roku 1254. Nejstarší dochovanou částí je areál vlevo od vchodu, který bývá označován jako komnata (Kemenate).

Hlavní trakt nemocnice byl postaven před rokem 1650. Další křídla stavby okolo dvora sloužila pro kuchyni a jako pracovní prostory.

V přízemí levé části se nachází kaple sv. Jana Křtitele, v poschodí je umístěn Památník praporu goslarských myslivců.

V centrálních prostorách bývalých obyvatel špitálu jsou dnes dílny uměleckých řemesel – zlatníků, keramiků, řezbářů, tkalců a jiné.

Ve vnitřním dvoře je umístěna dílna pro umělecké zpracování skla.

V objektu se nachází také informační centrum.

MUSIKINSTRUMENTE-MUSEUM, PUPPENMUSEUM MUZEUM HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ, MUZEUM LOUTEK

Muzeum vzniklo zásluhou Waltera Erdmannse, jehož sbírka je uvedena v Guinnessově knize rekordů. Patří mezi největší soukromé kolekce hudebních nástrojů v Evropě a obsahuje více než 700 exponátů ze tří století, mezi nimi i miniatury.

Ve dvouposchodové budově je přízemí věnováno ukázkám výroby hudebních nástrojů. V prvním poschodí je představena zajímavá kolekce strunných nástrojů, dále trubky a klavíry.

Druhé poschodí představuje soubory loutek a hraček z období 1835–1935 a rovněž africké lidové umění.

GOSLARER MUSEUM GOSLARSKÉ MUZEUM MĚSTA

Muzeum hostí historická, pro Goslar typická dvouposchodová budova. První úsek expozice představuje dějiny, umění a kulturu Goslaru, v další části je pozor-

nost věnována přírodě – světu zvířat, geologii pohoří Harz a jeho okolí.

Zvláštní instalace obsahuje umělecké poklady z dómu, malby na skle z 13. století a expozici dokumentující tisíciletou historii dolů a dílen v Rammelsbergu.

Pozoruhodný je kabinet mincí z 10. až 18. století, lékárna, nábytek, hudební nástroje, bronzové, stříbrné a cínové předměty, sklo, porcelán atd.

Unikátním exponátem je bronzový oltář relikvií z 11. století, pocházející z bývalého dómu u císařské falce.

ZWINGER

Obranná věž pochází z roku 1517. Svými šest a půl metru tlustými zdmi patří k nejmohutnějším věžím v Evropě. Při obléhání mohlo být ve věži až tisíc mužů.

Dnes je ve věži muzeum s expozicí středověkých zbraní a mučících nástrojů. Ze střechy se nabízí krásná vyhlídka na Goslar.

JAKOBIKIRCHE CHRÁM SV. JAKUBA

Výstavba chrámu byla započata koncem 11. století, pokračovala ve 12. a 13. století. Z těch dob pochází především západní průčelí. V 16. století došlo k pozdně gotické přestavbě. Chrám sloužil po roce 1500 reformační luteránské církvi, od roku 1803 je opět chrámem katolickým.

Dvouvěžový románsko-gotický chrám má vysoké západní průčelí.

Vstup do hlavní lodi uvádí pozoruhodná kruhová křtitelnice z roku 1592, umístěná pod průčelím varhan datovaných

rokem 1650. Chóru dominuje oltář z klášterního kostela Reichenberg, pocházející z roku 1727.

Jedinečným dílem je kazatelna z roku 1620, zdobená plastickými scénami z křesťanských dějin. Podivuhodné sousoší Marie nesoucí ukřižovaného Krista pochází z roku 1520. Je zhotoveno z lipového dřeva a má výšku 176 cm a šířku 163 cm.

MARKTKIRCHE CHRÁM SV. KOSMY A DAMIÁNA

Chrám byl založen roku 1150. Věže dostaly svou novou podobu po požárech v letech 1593 a 1844.

Nejpozoruhodnějšími částmi výzdoby baziliky jsou malby na skle s Martýriem sv. Kosmy a Damiána, pocházející z období kolem roku 1250. Vzácná je také renesanční kazatelna a oltářní zeď.

NEUWERKKIRCHE KLÁŠTERNÍ KOSTEL NEUWERK

Ve 12. století byl založen ženský cisterciácký klášter s kostelem svaté Marie, který se zachoval bez podstatných stavebních změn do dneška. Jde o trojlodní baziliku s příčnou lodí a dvěma věžemi, postavenou v pozdním, čistě románském slohu.

V tympanonu hlavního vchodu je dochována pozdně románská malba Matky Boží na trůnu s malým Kristem a po bocích s modlícími se svatými.

V interiéru se na stěnách i v oltářním prostoru dochovaly malby z 13. století. Například malba Matky Boží v apsidě nebyla nikdy přemalována.

Pod křížením lodí visí 3,2 metru vysoký kříž s Kristem, pocházející z 16. století.

FRANKENBERGER KIRCHE FARNÍ KOSTEL SV. PETRA A PAVLA

Kostel byl založen v letech 1140–1150 a později začleněn do areálu kláštera Maří Magdaleny. Byl mnohokrát přestavěn.

Jeho románský původ připomíná jižní portál a kontury dochovaných maleb v hlavní lodi.

Barokní oltář pochází z roku 1675 a kazatelna z roku 1698.

RAMMELSBERGER BERGBAUMUSEUM HORNICKÉ MUZEUM RAMMELSBERG

Zdejší doly byly v provozu více než tisíc let. Poslední vagon s rudou z nich vyjel 30. června 1988. Od roku 1988 byl areál přeměňován v muzeum, které bylo oficiálně otevřeno 7. 10. 1990. Bývalý důlní komplex autenticky dokumentuje tisíciletou historii těžby rudy a zároveň život horníků i jejich rodin.

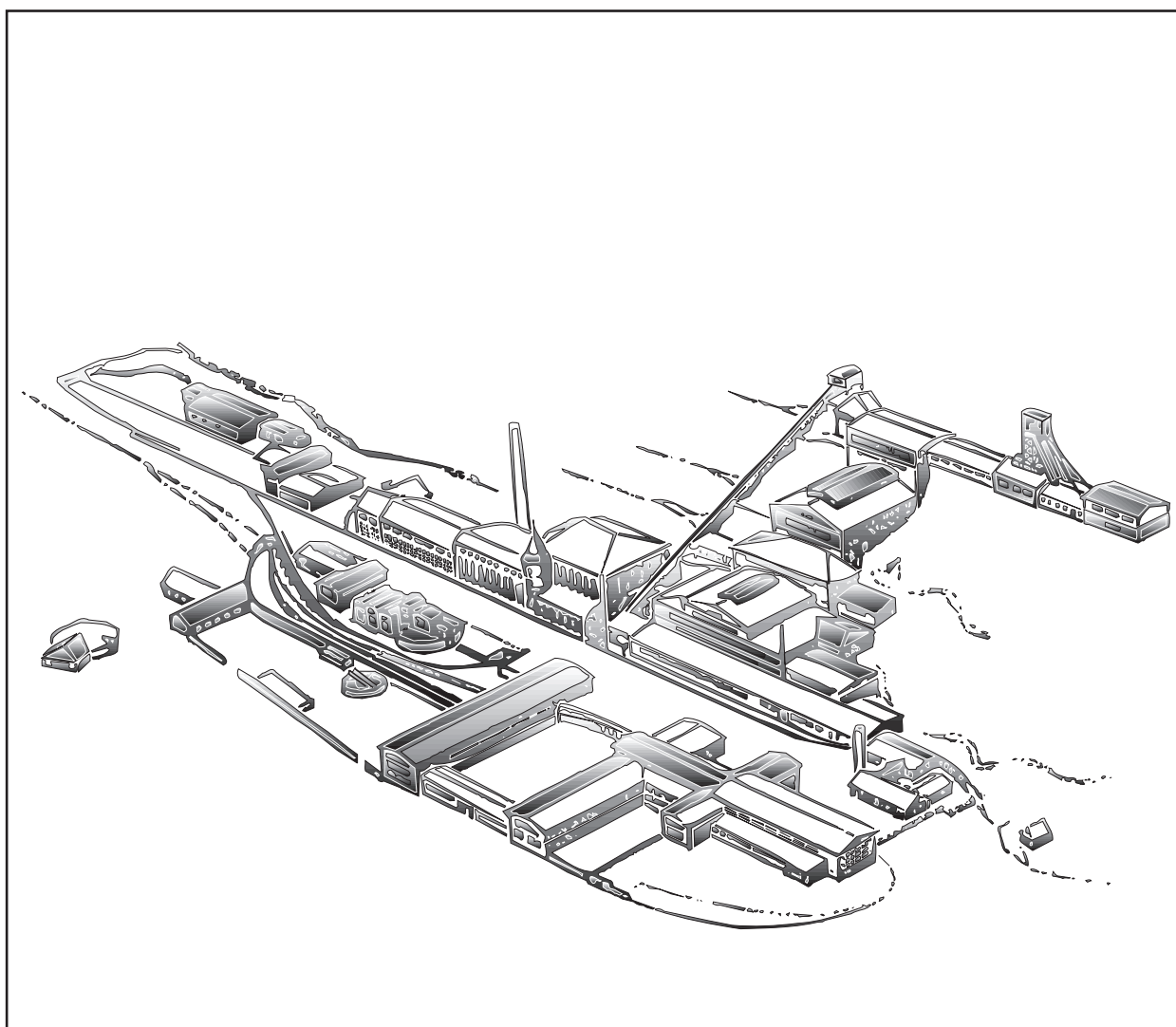
V exteriéru mají návštěvníci možnost shlédnout pozůstatky po povrchové i podzemní těžbě.

Jsou to například haldy pocházející z povrchové těžby v 10. století, štoly z 12. století – nejstarší a zároveň nejlépe zachované horní štoly v Německu, některé provozní budovy (například Maltermeisterturm z 15. století), takzvané Roeder-Stollen (štoly) z 18. a 19. století se dvěma původními vodními koly a také těžní zařízení z 20. století.

V interiérech je možno vidět expozice věnující se především těžké práci horníků a jejich všednímu životu, geologii a mineralogii Rammelsbergu, zpracování rud nebo důlním měřicím zařízením.

Hornické muzeum v Rammelsbergu tak podává komplexní pohled na zdejší historii těžby rud i na sociální, ekologické, technické a kulturní aspekty s těžbou spojené.

Hornické muzeum v Rammelsbergu

D11/7

INFO

KAISERPFALZ CÍSAŘSKÁ FALC

Adresa: 38640 Goslar, Kaiserbleek 6
(Domvorhalle – Kaiserbleek 10)

Telefon: 05321/70 43 58
Domvorhalle – 70 43 53

Umístění: Na jižním okraji městského
jádra, v parku.

Otevřeno: Duben až říjen 10–17, listopad
až březen 10–16 hodin.

RATHAUS RADNICE Huldigungssaal Holdovací sál

Adresa: 38640 Goslar, Markt 1
Telefon: 05321/70 42 41

Umístění: Uprostřed náměstí v centru
města.

Otevřeno: Duben až říjen 10–17, listopad
až březen 10–16 hodin.

ZINNFIGURENMUSEUM MUZEUM CÍNOVÝCH FIGUREK

Adresa: 38640 Goslar, Münzstraße 11
Telefon: 05321/25 889

Umístění: Severozápadně od centrálního
náměstí.

Otevřeno: Denně 10–17 hodin.

MÖNCHEHAUS, MUSEUM FÜR MODERNE KUNST MUZEUM MODERNÍHO UMĚNÍ

Adresa: 38640 Goslar,
Mönchestraße 3

Telefon: 05321/29 570

Fax: 05321/42 199

Umístění: Severozápadně od centrálního
náměstí.

Otevřeno: Úterý až sobota 10–13 a 15–
17, neděle a svátky 10–13 hodin.

GROSSES HEILIGES KREUZ BÝVALÝ ŠPITÁL SV. KŘÍŽE VĚTŠÍHO Informační centrum

Adresa: 38640 Goslar, Hoher Weg 7
Telefon: 05321/42 111

Umístění: Jižně od centrálního náměstí.

Otevřeno: Denně kromě úterý
10–17 hodin.

Informační centrum: Denně mimo
neděli.

MUSIKINSTRUMENTE-MUSEUM, PUPPENMUSEUM MUZEUM HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ, MUZEUM LOUTEK

Adresa: 38640 Goslar, Hoher Weg 5
Telefon: 05321/26 945

Umístění: Na břehu říčky Abzucht, jižně
od centrálního náměstí.

Otevřeno: Denně 11–17 hodin.

GOSLARER MUSEUM GOSLARSKÉ MUZEUM MĚSTA

Adresa: 38640 Goslar, Königstraße 1
Telefon: 05321/70 43 59

Umístění: Na břehu říčky Abzucht, jižně
od centrálního náměstí, východně od
Muzea loutek.

Otevřeno: Duben až říjen denně 10–17, listopad až březen – úterý až neděle 10–16 hodin.

ZWINGER

Adresa: 38640 Goslar, Thomasstraße 2

Telefon: 05321/43 140

Umístění: Jihovýchodně od středu města, na jeho historickém okraji, v parku.

Otevřeno: Denně 9–17 hodin.

JAKOBIKIRCHE CHRÁM SV. JAKUBA

Adresa: 38640 Goslar

Telefon: 05321/23 533

Umístění: Severně od středu města.

Otevřeno: Denně s výjimkou mší a bohoslužeb.

MARKTKIRCHE CHRÁM SV. KOSMY A DAMIÁNA

Adresa: 38640 Goslar, Marktkirchhof

Telefon: 05321/22 921, 22 922

Umístění: Ve středu města.

Otevřeno: Úterý, středa, čtvrtek a sobota 10.30–14 hodin, pátek 10.30–14 hodin, neděle 12.00–15.30 hodin.

NEUWERKKIRCHE KLÁŠTERNÍ KOSTEL NEUWERK

Adresa: 38640 Goslar

Telefon: 05321/22 839

Umístění: Za Jakubským kostelem.

Otevřeno: Duben až říjen (pondělí až čtvrtek 9.30–11.30 a 14.30–16.30, pátek 9.30–11.30, sobota 9.30–11.30 a 14–16), listopad a prosinec (pondělí až pátek 9.30–11.30 hodin).

FRANKENBERGER KIRCHE FARNÍ KOSTEL SV. PETRA A PAVLA

Adresa: 38640 Goslar, Frankenberg
Platz

Telefon: 05321/22 566, 22 464

Umístění: Na jihozápadním okraji jádra města.

Otevřeno: Na požádání u vchodu kostela, v neděli pouze v době bohoslužeb.

RAMMELSBERGER BERGBAUMUSEUM HORNICKÉ MUZEUM RAMMELSBERG

Adresa: 38640 Goslar, Bergtal 19

Telefon: 05321/28 91

Fax: 20 853

Umístění: Jižně od města Goslar, příjezd po Rammelsberger Straße.

Otevřeno: Denně 10–17, začátek poslední prohlídky v 16.15 hodin.

Poznámky
